

ՊԱՅՄԱՆՔ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ԿԱՆԻՒԿ
Տարեկան Վեցամսեայ
Կ. Պոլսոյ համար 6 մէկիս 3 մէկ-
Գաւառաց 7 3 1/2

Direction du journal arménien
HAÏRÉNIK. CONSTANTINOPLE
20—Bab-Aly djadéssi—20

10
Ժամրա

ՕՐԱԳԵՐ

10
Ժամրա

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ
ՀԱՅՐԵՆԻԿԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱՅ ԳՐ ԵՒ
Ե ԳԱՄԱԿ ԵՒ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐ ԵՒ ՊԵՂ-
ՊԵՂ ԵՒ ՏՅՈՐԵՆԻ-ԴՈՒՄՆԵՐ ԵՒ ՊԵՂԻՍ
ՊԱՍՅՈՒՄՆԵՐ ԵՒ 20 ՏՅՈՒՄՆԵՐ
ԵՒ ԵՒ ԵՒ ԵՒ
Gérant-Responsable
M. MEHLERIAN

ՏՄԱՆԵԻԹԵՐՈՐԴ ՏՄՐԻ—ԹԻԻ 2437

ՇԱՐԱԹ

18 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1886 (Ն. Տ.) 30 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԵԼՄՏԱՅՈՅՑԻ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ
Ա.

Արեւելքը չորեքշաբթի օր հրա-
տարակեց, այս վերնագրով խըմ
բազմական մը, որ ծայրէ ի ծայր
խեղաթիւրութեամբ լի է:

Տակաւին երէկ կը դրէինք
թէ թերթի մը կամ խմբագրի
մընչանաբանը պէտք է լինի ճշ-
մարտասիրութիւնը: Երբ ազ-
գային երեսփոխանական ժողովոյ
վիճաբանութիւնն ա՛յնքան կը խե-
ղաթիւրուի Արեւելքի մէջ, որոյ
վարչական ուղղութեան գլխաւոր
պատասխանատուը անգամ են
նոյն ժողովոյ և ներկայ էին մա-
յիսէ ի վեր շարունակուած նիս-
տերուն, հասկնալու է թէ ուրիշ
խնդիրներ ո՛րքան կը խեղաթիւր-
ուին և Արեւելքի ուղղութեան և
նպատակին վերածուելով ա՛յնպէս
կը ներկայացուին ընթերցող հա-
տարակութեան:

Այս առթիւ պարտք կը հա-
մարինք նսեւ յիշել թէ Արեւելքի
որ սոցիոքութիւն ունի նսեւ Ազգ-
ժողովոյ ատենագրութիւններն
հրատարակելու, յառաջ քան ըզ-
վաւերացումն նոցա, կամ յա-
ռաջ քան զպաշտօնական խմբագ-
րութիւնն, չմոռնար անոնց մէջ
եւս խաղ խաղալ, զանոնք եւս
իւր ուղղութեան վերածել, յա-
պաւելով այն խօսքերն, զորս ինք
իւր թերթին մէջ անպատշաճ կը
համարի հրատարակել, և երբեմն
նսեւ փոքրիկ յաւելումներ ը-
նելով, այսինքն ինչ ձեւով որ
կուղէր թէ խօսուած ինչէն իսկ
պաշտօնական խմբագրութիւնը
սրբագրուելէն և վաւերանալէն
յետոյ, փոյթ չսենի Արեւելքի որ
դէթ կարեւոր սրբագրութիւն-
ներն եւս ինք հրատարակէ և
ուղղէ նախկին սխալները: Այլ
ինք իւր նպատակին հասած է,
իւր ուղած ձեւով հրամցունելով
իւր ընթերցողաց Ազգ-ժողովոյ
ատենագրութիւնը, ուստի կը
թողու զայն իւր նախկին վիճա-
կին մէջ:

Արեւելք կ'սկսի յօգուածը
ստացն, «Հեռի» ի մէջ իւր տա-
նալիս համար:

Յոյցի վիճաբանութիւն մը աւե-
լորդ շաղակրատութիւն համարել
մեր չատագրութեան միշտ այն
կարծիք թէ Ազգին դրամները
խղճի մասք պէտք է դործած-
ուին, օրինօք դժեւ շրջանակի
մը մէջ, որ է ելմտացոյցն, և հա-
մար պէտք է տրուի առ Ազգ-
ժողովն, ելմտացոյցի վիճաբանու-
թեան նպատակը՝ դործածուած
կամ դործածելի դրամոց քանու-
կութիւնը կամ հաշիւը ճշդել չէ
միայն, այլ դործածման եղանա-
կին վրայ ուշադրութիւն հրաւի-
րելով, առիթ ընծայել Ազգ-ժո-
ղովոյն, քննելու Ազգին շատ մը
պէտքերն, և անոնց վերաբեր-
մամբ Ազգ-Վարչութեան ընթաց-
քնն ու տնօրինութիւններն: Ա-
սոնք հիմնական սկզբունքներ են:
Անոնց արժէքը չնուազիր երբ
խնդրոյ նիւթ եղած ելմտացոյցը
փոխանակ միջոցներէ բաղկանա-
լու, մերինն պէս հաշարներէ
միայն կը բաղկանայ:

Արեւելք փոխանակ այս հիման
վրայ քննելու ելմտացոյցի վիճա-
բանութիւնը. նախ կը մոռնայ
իւր աւելորդ դրած հիմնական
սկզբունքը և շաղակրատութիւն
կ'անուանէ մեր այն դիտողու-
թիւններն ի մասին ելմտացոյցի,
զորս ներկայացուցինք խիստ հա-
մառօտիւ և գրեթէ հարեւանցի
եղանակաւ մը յատենի Ազգ-ժո-
ղովոյ: Խնդիրն Գաւառական աշ-
ցելութեանց և դատարարակու-
թեան պիտոյից վրայ էր. —պէտք
է գիտնալ թէ հասութիւն գլուխն
անվէճ ընդունուեցաւ, և ծա-
խուց գլխոյն առաջին մասերը,
դրական պիտոյք, թղթատարու-
թեան և այլ ծախքերն կարճառօտ
վիճաբանութեամբ ընդունուած
էին. և վիճաբանութեան առար-
կայ մնացած էին գաւառական
այցելութեանց, դատարարակու-
թեան պիտոյից, Պատրիարքա-
րանի պաշտօնէից մասերը, —արդ-
այդ մասերուն վրայ 7-8 տարի-
ներէ ի վեր շարունակ խօսուած է
և ցարդ ապարդիւն մնացած են
ամենայն դիտողութիւնք և ժո-
ղովոյն որոշումք: Ուստի այս
անգամ չուղեցինք աւելի ընդար-
ձակուիլ, այլ համառօտ ակնար-
կութիւն մ'ընել բաւ համարե-
ցինք, միայն յիշեցնելու և մեր
պարտաւորութիւնը կատարած լի-
նելու համար:

Սակայն հաղիւ թէ բերաններ
բացած էինք, նախ երեսփոխան
Պոլիւրեան էֆէնտին դիտել
տուաւ ատենագրութեան էֆէնտին
թէ ժամը 6 ին քառօրդ կար
այսինքն ժողովին փակման մի
քառօրդ մնացած էր: Ասոր
պատասխանելուն թէ ժողովը
բացուեցաւ, փոխանակ ժամերեք
ու կէսին, հինգ քառօրդ անցած,
ի հարկէ փակուած 6 ին չէր կրնար
կատարուիլ: Մեր խօսելէ յետոյ
Սըվաճեան կարապետ էֆէնտին
սկսաւ խօսիլ և ակադէմիական
վիճաբանութիւն նկատել ուղեց
ելմտացոյցի մը վիճաբանութիւնը:
յետոյ վարչութեան վսեմ ա-
տենագրութեան էֆէնտին խօսք առաւ
և յուզեալ վիճակի մէջ յայտա-
րարեց թէ իրենք հոն խրատ առ-
նելու եկած չեն: քիչ մը յե-
տոյ վարչութեան դէմ ատենա-
պետ էֆէնտին ալ խօսք առաւ և
զմեղ պաշտօնատիր անուանեց:
հինգ օր յետոյ Արեւելք մեր
խօսքերը աւելորդ շաղակրատու-
թիւն անուանեց, և ասով ալ չը
բաւականանալով, նպատակ մ'ալ
վերագրեց, «ժողովրդականու-
թեան» ստուերին ետեւէն վա-
ղելու համար դործիք ըրած ենք
եղեր ելմտացոյցի խնդիրը:

Հիմա կը հարցնենք Արեւելքի
որ մնաց այն հիմնական սկզբուն-
քը, զոր ինք իւր յօդուածին
ճակատը դեմեղած էր, և զոր
մենք վերադարձինք մեր ներկայ
յօդուածին մէջ:

Յակայն ինչ կը պահանջենք
Արեւելքէն, երբ ինքը մասնաւոր
գործիք մ'է կուսակցութեան մը
այդ հիմնական սկզբունքը նա-
խաբան դրած է որ իւր ընթեր-
ցողաց միամիտ դասակարգը իտ-
է:

Շարունակ մեր երեսին կը
զարնեն թէ ժողովրդականու-
թիւն չափու համար այս դ-
այն ընդգիծութիւնը կը յարու-
յանենք: Ուրեմն իրենք կ'ընդու-
նին թէ մենք ժողովրդեան կողմն
ենք, և անոր օգտին ծառայել
կ'ուզենք:

Անտարակոյս մենք պարտա-
ւորութիւն ստանձնած ենք հայ
ժողովրդեան շահուց ծառայել,
քան մասնաւորաց, կամ լաւ եւս
ընելով ինքնակոչ ազնուապետ-
տութեան, որ ազգին բոլոր դոր-
ծերն իւր ծառանդութիւնը կը

համարի և կը վերադարձէ իւր
գաւառագրին, զոր կ'ստուարտ-
ցնէ հետզհետէ, ժողովրդեան
գաւառագրէն իրեն կարօտ կամ
նուրիւր յանձն առնող անձինքն
եւս ընտրանօք ընդունելով. և
այդ ընտրանօք ազնուականներն,
յառաջ կը մտնի ի պատերազմ ընդ-
դէմ ժողովրդական գաւառագ-
րին առաջնորդօրաց, զանոնք տն-
ուանալիքով անխնայ: Արեւելք
եւս որ այդ ինքնակոչ ազնուա-
կանութեան ծնունդն և դոր-
ծիքն է, որ նորոշմոյ ազնուա-
կանաց վարչութեամբ կը կա-
ռավարուի, առիթ չվախցնելու
հարուածելու ժողովրդական գա-
ւառագրին առաջնորդօրցները,
որպէս զի իրենց գաւառագրին
ազգեցութիւնը պահպանուի և
ազգային դրամներն՝ օրոնց ինք-
նակոչ հատարութիւն պահպանեն
և մատակարարն են իրենք, ձեռ-
քէ չհանեն եւ անոնցմով պահ-
պանեն իրենց ազգեցութիւ-
նը, դործիքներ ճարեն, իրենց
հատարարներն տարեցին, և ինչ:

Յայտնի է թէ ինքնակոչ ազ-
նուականութեան դործիքն եղող
մեծածաւալ իրեւելքի դէմ, ժո-
ղովրդականութեան դործիքն ե-
ղող փոքրածաւալ Հայրենիքը կը
հրատարակուի. յորում մենք ալ
յօդուածներ կը հրատարակենք
ժամանակէ մ'ի վեր. բայց մենք
վարձք չենք ստանար. մեր վարձքը
պատմութեան կ'սպասենք, եթէ
իրօք ելմտացոյցի խնդրոյն ա՛յնքան
կարեւորութիւն տուած լինէինք,
կամ զայն մեղ դործիք նկատէինք
ժողովրդականութեան ստուերին
ետեւէն վաղելու, ինչպէս կ'ընէ
Արեւելք, — և իրաւունք ունի
ժողովրդականութիւնը ստուեր
նկատելու, որ անօգուտ է իրեն
հետեւողին, մինչ ազնուապետու-
թիւնը շահաւոր է իւր հետեւո-
ղին, — ի հարկէ Հայրենիքի մէջ
օտոգ սկսած լինելու էինք զայն
քննադատելու: Ինչպէս չէ
ցանք Ազգ-ժողովին յետոյ իրեն-
դիր ընել զայն և ժողովին մէջ
եղած դիտողութիւնները քնն-
նադատել Հայրենիքի մէջ: Սա-
կայն ըստ որում այժմ Արեւելք
տեղի տուաւ, մենք եւս պր-
տաւորեցանք դրել ելմտացոյցը
անոր վիճաբանութեան առիթ
յայտնուած կտրճեաց վրայ:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

— 3 —

ՊՈԼԿԱՐԻՈՅ ԴՈՐՄԵՐԸ

Լէվրնդ Հէրալտ լրագրոյ փի-
լիպէի թղթակիցը հետեւեալը կը
գրէ հոկտ. 13 թուով .

« Եւրաթ օրը պատերազմա-
կան գործոց նախարար Նիքօլա-
յէֆ գեղապետը , Պաղարճըգի
կառավարով տոտ հասնելովի կա-
յարանն ընդունուեցաւ Բուժէլի-
ցի զօրաց և սպայից կողմէ : Կէս
օրին ըստաքին զօրքերը աչքէ
անցուց : Կըսուի թէ Նիքօլայէֆ
գեղապետը կարեւոր պաշտօն մը
ստանձնած է :

« Երէկ իրիկուն Ռուսական կու-
սակիցը տպստամբական փորձ մը
ըրին Պուլկարիոյ և Արեւելեան
Բուժէլի շատ մը կէտերուն վը-
րայ՝ խնամակալութիւնը տապա-
լելու համար : Սակայն Եէնի-Չադ-
րացի Պուլկար մը ժամանակին
իմաց տալով կառավարութեան,
այս փորձ ջուրն ինկաւ : Դաւա-
դիրը հալածուելով՝ ձերբակալե-
ցան բովանդակ Բուժէլիի մէջ ,
բայց Բաղարճըգի մէջ Ռուսասէր
պետերն իրենց վերապահուած
վիճակն իմանալով , լեռները ա-
պաստանեցան :

Հաւանաբար այս ապստամբա-
կան փորձին պէտք է վերագրել
խնամակալութեան այն հրամանն,
որ խստիւ պաշարման վիճակ կը
հրատարակէ Սօֆիայի և Վառ-
նայի մէջ :

Բ. Դուռը տեղեկացած է թէ,
Բօլպարս զօրավարն սպառնացեր
է խնամակալութեան որ այս հը-
րամանն ետ առնու : Տակաւին
յայտնի չէ թէ խնամակալութիւ-
նը ինչ պատասխան տուած է այս
սպառնալեռնոյ :

Մեծ-Սօպրանիէն չորեքշաբթի
օրը դուժարուեր է ի թրնովա ,
որպէս ծանուցած էր խնամակա-
լութեան կառավարութիւնն : Ներ
կայ անդամը նախնական դուժա-
րում մը ըրեր են : Երեսփոխա-
նաց մէկ մասը՝ ժողովոյ բացման
ներկայ գտնուելու համար ժամա-
նակին հասած չլինելով , նոյն
նստին մէջ որոշուեր է չորս օր ,
այն է մինչեւ յառաջիկայ կիրակի
օր (վաղը) , յետո՞ւ առաջին
դուժարումը :

Երկու օրէ ի վեր պտրտած
զրոյցներու մէջ , յիշենք այն մաս-
նաւոր հեռագրաց պարունակու-
թիւնը , որք կը ծանուցանեն թէ
Էրոպական տէրութիւններէս ու-
մանք հաստատար են Արեւել-
եան Բուժէլին և Պալքանները
գրաւելու մասին թուրքիոյ իրա-
ւունք ճանչելու համար , եթէ
երբ Բուսական զօրքերը Պուլ-
կարի մոտեն , Հարկ չկայ ըսել
Արեւելեան Բուժէլին և Պալ-
քանները գրաւելու մասին թուր-
քիոյ ունեցած իրաւունքն ան-
խնայելի է , և միայն բարեպա-
տեհ ժամու խնդիր մ'է այս :

Լէվրնդ Հէրալտ լրագրոյ փի-
լիպէի թղթակիցը կըսէ թէ , Ա-
րեւելեան Բուժէլիի մէջ , ազգա-
յին անկախութեան կուսակիցը
« Սպիտակ կուսակցութիւն » կը
յորջորջուին , իսկ իրենց հակա-
ռակորդը , այն է Ռուսասէրը ,
« Սեւ կուսակցութիւն » : Ռուսա-
կան կուսակիցներէն անոնք որ
չեն ձերբակալուած երաշխաւո-
րութիւն տուեր են կառավարու-
թեան թէ հանգարա պիտի մնան
կիրակի իրիկուն քաղաքին ոստի-
կաններէն երկուքը գինետան մը
մէջ ծանրապէս վիրաւորեր են
Պուլկար մը , որ իւր Ռուսասէր
լինելուն վրայ կը պարծենար :

Պուլկարական կառավարու-
թիւնը կը ջանայ փոխառութիւն
մը կնքել : Անցեալ ուրբաթ օր
Վիէնայի Լանտըր-Պանք Ռուս
գրամատան դիմեր է , բայց տա-
կաւին յայտնի չէ այս ձեռնար-
կին արդիւնքը : Երեք օր առաջ
ալ ի փարիզ Պ. Էռլանտէի հե-
ռագրուած էր՝ Օլոն 7 տոկոսով
400.000 ոսկւոյ փոխառութեան
մը համար , զոր կառավարութիւ-
նը կը բաղձար կնքել՝ երաշխա-
ւորութիւն տալով վաքարէլ-Չա-
րիպրոտի երկաթուղին :

Յաւալի է որ Պուլկար կառա-
վարութիւնը հարկադրուած է
եւթական հրապարակին դիմել
այնպիսի պահու մը յորում իւր
վարկը շատ փայլուն կացութեան
մը մէջ չէ :

Դատական գործոց նախարա-
րութիւնն չրջաբերական մ'ուղ-
ղեց գաւառական իշխանութեանց
հրամայող թէ՝ առեւտրական դա-
տարանաց անդամք յետ այսորիկ
զանազան կուսակալութեանց մէջ
հաստատեալ առեւտրական Սեն-
եակներուն կողմէ պիտի ընտ-
րուին :

— Մայրաքաղաքի Գերմանա-
կան և Սուտրիական դեսպանա-
սանց Ա. Թարգմանք նախընթաց
օր Բ. Դուռն երթալով տեսակցե-
ցան արտաքին գործոց նախարա-
րի խորհրդական Տատեան Յա-
րութիւն Էֆէնտիի հետ :

— Մօնթիթօրի մասնաւոր տեղե-
կութեանց նայելով , նախընթաց
օրը Սէվաստափոլէն բազում Ռու-
սական զօրքեր փոխադրանաւերն
հեծեր են , որոց երթալու տեղը
տակաւին անձանթ է եղեր :

— Անգլիական նորընտիր դես-
պանն Սըր Ուիլիամ Ուայթ իւս-
քիւպէն առաջ առնալով , տեղ-
ւոյն կուսակալն հանդիսաւոր ըն-
դունելութիւն մ'ըրեր և մեծ
խնջոյք մը տուեր Ն. Վանու-
թեան , ուր կայսերական զօրքե-
րը Անգլիական մարշը նուագեր են
Նոյնպէս ի Սելանիկ մեծ պատ-
ւով ընդունուեր և անգլիական
հիւպատոսարանին մէջ ալ խնջոյք
մը արուեր է : Մեկնած պահուն
տեղւոյն կուսակալն , հրամանա-
տար փաշան և հիւպատոսք մին-
չեւ չորեքնաւը ուղեկցած են Ն.
Վանութեան :

— Լէվրնդ Հէրալտ իւր երէկի

թուոյն մէջ , գանգատելով այն
կողմնակալ ընթացքին դէմ , զոր
Հալասի գործակալութիւնը ժա-
մանակէ մ'ի վեր բռնած է Անգ-
լիոյ դէմ , կըսէ թէ Անգլիա
թէեւ բնաւ պէտք չունի աչ-
խարհի առջեւ ցոյց տալու իւր
դինստորական միջոցները , սակայն
այս մասին տեղեկութիւն ուղղ-
ներուն դիւրին պիտի լինի ապա-
ցուցանել թէ Բրիտանական կա-
ռավարութիւնն իւր տրամադրու-
թեան տակ ունի երկու միջոցն
այն բանէն՝ զոր մեր Յրանսացի
դրացիք « Կուրծք » կը կոչեն , ինչ-
պէս նաեւ անթիւ շոգենաւեր ,
իրեւել մարտանաւ ծառայելու
համար չլինուած , և որք եթէ
Անգլիա պատերազմ ընելու հար-
կադրի , զոր կ'արհամարէ , կրնան
Ովկիանոսէն անհետացնել տմեն
թշնամի դրօշակ :

Անգլիա , ինչպէս կըսէ Անգ-
լիական հանրածանօթ երգ մը ,
չուզեր կուսիլ բայց կուսելու
համար հարկ եղած զօրքը նա-
ւերն և դրամն ունի : Երբ հարկ
լինի , պիտի տեսնէ որ զօրք կայ :

— Պալատարայէն գնացող ուղե-
ւոր մը յայտարարեր է ի Բիշա-
վէր թէ , Ռուսը աւարտեր են
Մէրվի երկաթուղին մինչեւ հինգ
կայարան հեռի Սարախէն : Բո-
լոր սահմանակից ցեղերը Չարին
գործակալաց հակողութեան տակ
կ'աշխատին այս գծին շինութիւնն
աւարտելու համար : Վաճառա-
կանի կերպարանօք ծպտեալ
... պալք Եւթրայի կերճերը
աչքէ կանցունեն :

Արեւելի թէ Ռուսիա մինչ մի
կողմէ Պուլկարիոյ գործերը տակն
ի վերայ ընելու կը ջանայ , միւս
կողմէ ալ նորանոր դէպքեր կը
պատրաստէ Անգլիոյ դէմ :

— Թէրեզմանը Հագիգաթ քաղա-
քայեւտութեան ուղադրութիւնը կը
հրաւիրէ մայրաքաղաքիս հրապարա-
կին վրայ ծախուող բաւական իւղին
վրայ , որ թէ՛ միասակար և թէ՛ ձե-
թի գնոյն անկման պատճառ եղած է :

— Օտոմ. Պանքայի տնօրէն Պ. Տըյօ
մայրաքաղաքս կ'սպասուի այսօր :

— Սեւ ծովէն եկող ճամբորդաց
պատմութեան նայելով , Կ. Պոլսոյ
մօտ եղող արուարձանաց մէջ ձիւն
տեղացած է : Արեւելի թէ մի քանի
օրէ ի վեր մայրաքաղաքիս մէջ տի-
րող ցուան ու փոթորիկը անոր աղ-
ղեցութենէն է :

— Անգլիական Տէյլի-Բրոնիքի
իւր հոկտ. 11/23 թուով հետեւե-
ալ հեռագիրն հրատարակած է
իւր Վիէնական թղթակցէն առ-
նելով .

« Այսօր լուր հասաւ ի Վիէնա
և արտասովոր արագութեամբ
մը տարածուեցաւ թէ , Չարն ըս-
պանուած էր հրապանի մը հար-
ուածով , Կարելի է որ այս լուր
սուտ լինի : հաւանական է նաեւ
որ այնպէս է . բայց ամեն պա-
րագայի մէջ խոր սրտայութիւն
մը պատճառեց աստ . այլ եւս
ուրիշ բանի վրայ չսօսուիր :

« Չեռքէս եկածն ըրի , բայց
առանց յաջողութեան , այս զրոյ-
ցին հաստատութիւնը կամ հեր-
քումը ձեռք բերելու համար , ինչ

հաղորդուած տեղեկութիւնը մի-
այն կարող եմ ձեռք հեռագրել .
պատճառ ունիմ կարծելու թէ
վերջին օրերս Բեդրսպուրկի մէջ
տեղի ունեցող եղելութեանց խե-
ղաթիւրեալ պատճառութիւնն է վե-
րոյշեալ զրոյցը :

« Տակաւին շատ ժամանակ չը
կայ , Չարին թիկնապահներէն
Ռէօթէրն կոմսն յանկած կը մեռ-
նէր Բեդրսպուրկի մէջ , ուր այս
մահն ընդհանուր դարմանք մը
պատճառեց : Կ'երեւի թէ կոմսը
Չարին ձեռամբ սպանուած էր :
Այս եղեւնական դէպքը պա-
տահած է հեռեւեալ պարագա-
յից մէջ :

« Ռէօթէրն կոմսն , որ պալա-
տան մէջ պաշտօն ունէր , Չարին
նստած սենեկին մօտակայ սենե-
կին մէջ կը կենար : Նորին Վե-
հափառութիւնն դուրս ելած ին-
նելով , թիկնապահն որ սաստիկ
տաքէն կը նեղուէր՝ իւր վերար-
կուին կոճակները քակեր և նըս-
տեր է իւր վեհապետին վերա-
դարձին սպասելով : Այս վերջինն
յուսացուածէն աւելի շատ վե-
րադարձեր է Ռէօթէրն կոմսն
իւր անփոյթ կերպարանքէն չփո-
թած , մէկէն ոտք ելեր է և ա-
րագ շարժմամբ մը ջանացեր է
իւր համադգեստը շտկել Չարն ,
որ կը հաստատեն թէ շարունակ
չգային դրգուութեան և մտա-
հոգութեան վիճակի մը մէջ է ,
իւր թիկնապահին շարժումն սխալ
ըմբռնելով և կործելով որ նա
զէնք մը կը փնտռէր , ինք իսկ
արձակեր է ըէփլիլէն , զոր միշտ
իւր վրայ կը կրէ և իւր ոտից
առջեւ փռեր է դժբաղդ թիկ-
նապահն :

Պէրլին 22 հոկտ. — Թակալաթ
լրագիրը կը ծանուցանէ թէ ,
վարչաւիոյ կառավարիչ Կուրքօ
զօրավարն , որուն Չարը պաշտօն
մ'առաջարկեր է ի Պուլկարիա ,
արտասովոր Բօմիսէրի տիտղոսով ,
յայտարարեր է թէ չկրնար ըն-
դունիլ այս պաշտօնն , բայց մի-
այն ի հարկին զինուորական ա-
շակցութիւն մ'ընդուներ է Չա-
րէն :

Վիէնա 22 հոկտ. — Կատպան
Էֆէնտի մանաւանդ պաշտօն ըս-
տացած է դիտել տալու Պուլկար
կառավարութեան թէ , Պուլկա-
րիոյ ընդհանուր ժողովն (Սոպրա-
նիէ) չկրնար դուժարուիլ ըստ ու-
րում Բուժէլի ընտրութիւնը
բացարձակապէս ապօրէն են : Բ.
Դուռը չուզեր քննել Պուլկարիոյ
մէջ կատարուած ընտրութեանց
վաւերականութիւնն , բայց կը
բողոքէ Բուժէլիի մէջ կատար-
ուած ընտրութեանց դէմ , բանի
որ Ալէքսանդր իշխանին մեկնու-
մէն ի վեր ոչ եւս միութիւն կայ
երկու երկրաց միջեւ : Ուստի Բու-
մէլի չկրնար իւր ներկայացուցիչ-
ներով մասնակցել այնպիսի ընտ-
րութեան մը , որ Պուլկարիոյ մի-
այն կը պատկանի :

ՀԵՌԱԳԻՐ

Վառնա 27 հոկտ.

Անցեալ երկուշաբթի գիշերայն, ռուսական թնդանօթակիր մը՝ 12 թնդանօթով՝ խարխախնետեց Վառնայի նաւահանգստին մէջ։ Վառնայի հիւպատոսն յաջորդ օր ռուսական մարտանաւը դնաց, որ ողջունեց զնա 3 թընդանօթ արձակելով։

Քաղաքին բնակիչները խռովեցան այդ հարուածներէն, սակայն ընդհուպ հանգարտեցան քաղաքը բոլորովին խաղաղ է։

Թնդանօթակիրն հրամանատարը կը ծանուցանէ թէ ի մօտոյ պիտի դայ ռուսական մեծ Մէրքիւռ զրահաւորը։

Այս մարտանաւը աստ կը դրկուին ռուս հիւպատոսին խնդրանաց վրայ։

Սօֆիա 27 հոկտ.

Քօլպարս զօրավարը նոր ծանուցագրով մը կը ղեկուցանէ Պուլկար կառավարութեան, թէ օգոստ. 24-ի դաւադրութեան մասնակցող սպայք եթէ դատաւարտուին հակառակ իւր աղդարարութեանց, Ռուսիոյ կողմէ գրգռութիւն մը պիտի նկատուի թրնօվա 27 հոկտ.

Մեծ-Սօպրանիէին աշխատութեանց մասնակցելու համար աստ հասնող երեսփոխանաց թիւը ցարդ գրեթէ 300-ի կը հասնի խնամակալութեան անդամք և նախարարք եւս աստ են։

Սօպրանիէին բացումը որոշապէս յետաձգուծ է մինչեւ հոկտեմբեր 19/31 (վաղը)

Երէկ գումարեալ նախապատրաստական նստի մը մէջ, Պ. ըՍ. Թանպուլօֆ յայտարարեց թէ,

իշխանին վերընտրութիւնն անհրեարին էր և թէ խորհուրդը կուտար հաճոյական ընտրելի մը ընտրելու։

Սօֆիա 28 հոկտ.

Պաշարման վիճակ հրատարակուեցաւ ի Սօֆիա։

Փարիզ 29 հոկտ.

Մատրիտի Թրանսական դեսպան Պ. Լապուլէյ Բեդրսպուրիի դեսպան անուանեցաւ։

Թունուղի Թրանսական գործակաւար Պ. Քամպօն Մատրիտի դեսպան անուանեցաւ։

Երեսփոխանական ժողով.— Մաքսատրոց յանձնաժողովն ընդունեց հինգ ֆրանքի յաւելում մը ներածեալ ցորենի տրոց վրայ։

Ա.ՁԱՏ ԽՈՐՀՐԴԱՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Գ

Ազգի մէջ ամեն բոն և ամեն ինչ բացարձակ դատաւարտող յօդուածները վնասում են հային։ Այդ մեր համոզմունքն է։

Բայց դրանով չենք ուզում ասել, որ հայոց մամուլը պէտք է ազգի մէջ յայտնուող պակասութիւնները չոյէ, նրա կեանքի մէջ երևան եկող թերութիւնները ծածկէ։

Մեք չենք ուզում ասել, որ ազգի մէջ չարը չհարուածուի, զատը, ստորը չդատաւարտուի թէ ինչ է ուրիշ ազգերէլ պակասաւոր են, թէ ինչ է ուրիշ ազգերի մէջ էլ կան և յայտնուում են վաւորութիւններ, ստոր յատկութիւններ։ Ոչ, այդ չէ մեր միտքը։

Ընդհակառակն մենք այն կարծիքէն ենք, որ հայոց մամուլը աւելի խստութեամբ պէտք է վերաբերուի դէպ ի հայոց պակասութիւնները, վասն զի հայոց ազգը քաղաքակրթու-

թեան, բարոյական վերածնութեան ասպարիզում առաջին քայլերն անելով,

Հայոց մամուլը խստութեամբ վերաբերուելով դէպ ի ազգի մէջ յայտնուող պակասութիւնները, պարտաւոր է միեւնոյն ժամանակ ֆանտտիկոսութեան հասցրած երանգով նախանձախնդիր լինել կատարելագործելու ազգի լաւ և ընտիր առանձնայատկութիւնները պահպանելով այն ամենը՝ ինչ որ լաւ է նրա մէջ և ծառայում է նրա գոյութեան և յառաջդիմութեան գործին։

Տակտ ասելով այն ենք հասկանում, որ «տակտ» ունեցող մամուլը տեղը, ժամանակը և հանգամանքները աչքի առաջ ունենալով ամեն բան չի ասիլ, արդարացելով իրեն թէ՛ «ճշմարտութիւնն եմ ասում»....

Հեռեւաբար պարզ է, որ առանց վերը յիշած պայմանների մամուլի ըննադատող և մերկացնող ուղղութիւնը բացի չարիքից ուրիշ հետեւանք չէ ունեցել և կարող չէ ունենալ։

Բայց ազգի մէջ ամեն բան դատաւարտող ուղղութիւնն չէ միայն որ վնասել է և վնասում է հային, այլ նոյնքան վնասակար է և մամուլի ամեն բան անպայման և անշափ դուրսնող ուղղութիւնը։

Չափից դուրս յառաբանելով հայոց ազգի յատկութիւնները, նրան իւր արժանաւորութիւնից վեր բարձրացնելով և վերադրելով նրան այնպիսի ընտիր յատկութիւններ, որոնցից զուրկ է նա, նշանակում է մեռցնել նրա մէջ յառաջդիմութեան ձգտումը, «էներգեան», մթնացնել նորա միտքը, խանգարել նորա աւողջ դատողութիւնը, իսկ դրա հետեւանքն է. անաւարժութիւն, ինքնախաբուծիւն և բարոյական անկումն։

Դատաւարտել և անպայման հարուածել ամբողջ ազգը և այդպիսով նրան վերագրել այնպիսի յատկու-

թիւններ, որոնք նրան սեպական չեն, նշանակում է միանգամից կրտսրել նրա հաւատը դէպ ի ինքը, ըստպանել նրա մէջ յառաջդիմական ձգտումները, վհատեցնել նրան, այնպէս անել որ նա ինքն իրեն ատէ և արհամարհէ, իսկ դրա հետեւանքն է. քայքայումն և բարոյական կատարեալ անկումն։

Ընթերցողը տեսնում է որ երկու ուղղութիւնն էլ ծայրայեղութեան հասցրած միեւնոյն վնասակար և կոտորատեւր հետեւանքն ունին ազգի համար։

Բայց ընթերցողը գուցէ չգիտէ, որ Հայոց ազգի վերաբերութեամբ այդ երկու վնասակար և միեւնոյն ժամանակ միմեանց ոչնչացնող ուղղութեան ներկայացուցիչը այն թերթն է, որ այսօր ամբողջ ազգը գող լաւբայ է դուրս բերում... «Ընդհանուր մարդային գաղափարները» հայոց ազգին իբրեւ թէ պատուաստելու պատրուակով։

Ս. Ս.
(Նոր-Նար)

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՑՑ

1887 Թուականին Քրիստոսի

Սեփականութիւն

Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցի

Գին 40 փարա

Տպագրութիւն

Գ. Պաղտատեան (Արամեան)

Այս ատրուան պարզ օրացոյցը կը պարունակէ նաեւ Մակար Ա. Կաթողիկոսի պատկերն։

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կնիքը չկրող օրինակներն վաւերական չեն։

Կը գտնուի Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան գրասենեակը, Է. Պօլիս Մեծ Նար խան, միջնապարկ թիւ 49 և բոլոր Հայ գրադատական քով։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

— 0 —

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԻ

Հատոր Ա.

Կենդանային Հիսուսածաբանութիւն

Մարդկային Կազմախօսութիւն ու Բնախօսութիւն

Աշխատասիրեաց Ն. Տ. Գ. Գ. Գ.

Այսընտիր գործը չորս 400 մեծագիր երեսներէ կը բաղկանայ. տպագրութիւնը խիստ մաքուր է, 226 գեղեցիկ նուրբ պատկերներով զարդարուած, որոց մասին հեղինակն որ և է գոհողութիւն չէ խնայած և որք կարի իմն կը դիւրացնեն ուսումն:

Կեդրոնատեղին է Արամեան գրարատունն ի Պահճէ գարու Համիտիէ ճատտէսի թիւ 54. գինն է 40 դր:

ԱՌՈՂՋԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԻՏՈՍԱՐԴՈՒՀԵԱՑ

Կենցաղավարութիւն, Արեւելք, Խընամբ առողջապահականը կանխահաս ամուսնութեան

Թարգմանեց ի Գերմանականէն

Մ. Կ. Նալկեան

Կը ծախուի ամէն հայ գրավահառաց քով, ջրավաճառ Պողոս աղայի կրպակը, ի Բերա Վայսի գրատունը, ի Դաւթիա Արշակեան թղթավաճառանոցը. գին 10 դր:

ՕՆԱՆՈՒ ՄԵՂՔԸ

հ. Գ.

ԳԻՋԱԿԱՆ ԱՆՏԵՐՈՒ ՀԵՏԵԻԱՆՔՆԵՐ Թարգմանեց ի Գաղղիերէնէ

Ե. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Բ. Տպագր. պատկերազարդ. Ազգային նշանաւոր բժշկի մը քննադատական ընտիր նամակովը.

Սոյն ընտիր առողջաբանութիւնը՝ խնամով սրբագրուած և պատկերազարդ՝ արժանի է ամեն հասակի ըն-

թերցման: Կեդրոնատեղին է Զարդարեան գրատունը. կը գտնուի ամեն Հայ գրավաճառաց քով, գին 6 Պր:

ՆՈՐ

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԳ

Ի ՊԵՏՍ ԱԶԳ. ՎԱՐՃԱՐԱՆԱՅ

Բ. ՏԱՍԳՐՈՒԹԻՒՆ

Սրբագրեալ և ճոխացեալ

ԱՇԽԱՐՀԱՐԵԱՑ

Գ. ԱՍԼԱՆԵԱՆ

ՏԱՍԳՐՈՒԹԻՒՆ Գ. ՊԱՏԱՏԵԱՆ

Արամեան

Քաջ երկրաչափ և աշխարհագէտ Գէորգ Էֆ. Ասլանեանի սոյն կարեւոր դասագիրքն, այնքան որ մեծ ընդունելութիւն գտաւ ամէն ազգային վարժարաններէ, այս անգամ երկրորդ տպագրութեամբ կ'ընծայուի ի լոյս:

Սոյն երկրորդ տպագրութիւնն առաջնոյն վրայ ունի մեծ առաւելութիւններ: Ոչ միայն կը պարունակէ զանազան պատկերներ, այլ և բազում պատմական ու աշխարհագրական, բնական և քաղաքական գիտելիք ճոխացեալ է, այնպէս որ սոյն դասագրքի օգտակարութիւնն մեծապէս աւելցած է առանց կարեւոր փոփոխութիւն մ'ըլլալու զնոյն վրայ:

Ասլանեան աշխարհագրութեան սոյն երկրորդ տպին մի այլ յոյժ կարեւոր տարբերութիւն կը կայանայ յայնմ զի մասնաւոր խնամով խօսուած է անդ թուրքիոյ քաղաքական աշխարհագրութեան վրայ, որոյ մասին հեղինակն կ'աւանդէ լիութիւն ու մանրամասն ծանօթութիւններ, մեծաւ մասամբ արդիւնք իւր մասնագիտութեան և մեր երկրի

այլ և այլ կողմերն իւր ըրած ու զեւորութեանց:

Գին 7 դահեկան

Կեդրոնատեղին է Գ. Պաղտատուեան տպարանը:

ՆՈՐ ՔԵՐԱԿԱՆ ՅԱՆՍԵՐԷՆ

Հանդերձ Հայերէն Բացատրութեամբ

Ի պէտս ազգային վարժարանաց և ինքնընտել ուսանողաց

Յօդինեց Բ. Մ. Պօղոսեան

Կեդրոնատեղին է Զաքարիա Երզնկացի տակ Յակոբեան խանի գէմ թիւ 56՝ տետրակի և թղթի վաճառատունն. կը ծախուի նաև բոլոր գրավաճառաց քով ի գին 60 փոյլ:

ՀԱՄԱՌՕՏ ԲՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Ի պէտս Ազգ. վարժարանաց

Աշխատասիրեաց Միհրան Գ. Մօզեան

Կը գտնուի բոլոր հայ գրավաճառաց քով, գին 2 դահեկան:

Կեդրոնատեղին է Յակոբեան խան Պիպէռեան Առաքել Էֆէնտիի գրարատունը:

ԴԻԻՑԱԶՈՒՆՔ

ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆ

Թարգմանիչ

Գ. Յ. ԳԱՐԱԿԻՐԷԱՆ

Սոյն նշանաւոր և հրահանգիչ գործը, զոր մաս առ մաս տպագրեցինք Բուքարեստի մէջ, այժմ նոյն մեծութեամբ 220 երեսէ բաղկացեալ և 60 հատ գեղեցիկ պատկերներով զարդարեալ զատ գրքի ձևով եւս հրատարակուեցաւ, մաքուր և գեղեցիկ տպագրութեամբ:

Գիրքը որ ձօնուած է Աղբային մեծանուն գրագէտ Տիար Մ. Մամուրեանի անուն, կը պարունակէ նաեւ սոյն նշանաւոր գրագէտին կենդանագիրն ու կենսագրութիւնը, որ ընթերցանութեան արժանի է:

Թղթակազմին գինն է 15 դր:

Կազմեալին » 18 »

Դպրոցաց համար մասնաւոր զեղչ կը լինի:

Եղիշ Վ. Դուրեան

ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

հ. Գ.

Ութ մասունք բանի

Հայերէն Գերականութեան

Սոյն դասագիրքը նախնական մասն է Հեղինակին յօրինած «Ընթացիկ գրոց բարբառ» դասական գործոյն, որոյ Ա. և Բ. ասորիներն ի լոյս տեսած են արդէն:

Կը գտնուի բոլոր հայ գրավաճառաց քով, գին 5 1/2 դահ. Հատ գեղեցիկ Օ/Օին 10 գեղչ կը լինի:

Բ. ՊՕԶԱՃԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

Զաքարիա Երզնկացի, Մաղա-Չէլմէի գիրք թիւ 56

Սոյն ներահաստատ գրատան մէջ կը վաճառուին ամեն տեսակ հայերէն, թուրքերէն և ֆրանսերէն դասական գրեանք, ինչպէս նաեւ թղթեղէն և այլ տեսակ դպրոցական պիտոյք. գինները չափաւոր. դաւառական յանձնարարութիւնը կ'ընդունուին և ընդ փոյթ կը կատարուին գոհացուցիչ պայմաններով:

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ՏԱՍԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՅՑԵՏՈՄՍԻ

Հաւագոյն քառթօնի վրայ ամէն լեզուաւ կը պատրաստուի ի գին 100 հատը 10 դահ. պէտք ունեցողները պէտք է գիմեն Գ. Պաղտատուեան տպարան, Յակոբեան խան 13 Կ. Պոլիս:

ՏՆՕՐԷՆ-ԻՄԲԱԳԻՐ

Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ